Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Luxio Aranburu Etxeberria

Andoain, Gipuzkoa (1936)

Aurkibidea

Biografia

Gabirian jaio zen San Blas egun batez. Ama Berastegikoa zuen eta aita Hernanikoa. Gerra lehertu zenean, aitak soldadu joan behar izan zuen eta amarekin Tolosan eman zuten denbora bat berak eta bere senideek (bederatzi anai-arreba ziren). Hamabi urterekin Andoainera joan ziren bizitzera eta ofizio eta lantegi askotan ibili izan bazen ere, bere benetako ilusioa musikari izatea izan zen. Hamabost urterekin "solfeo" ikasten hasi zen Donostiako kontserbatorioan, lanetik ateratakoan. Andoaingo bandan sartu zen berehala eta Tolosako txarangan ere ibilia da, baita ezkontzetan eta antzeko festetan jotzen zuen orkestina batean ere. Hogeita zazpi urterekin ezkondu zen, eta ikasteaz aspertuta, musika eta gainerako ikasketak utzi zituen eta mendi elkarte batean sartu zen. Musikarekin eta mendizaletasunarekin bizi izan da eta Andoainen ireki zuen aseguru etxe bati esker atera izan du bizimodua aurrera azken urteetan.

Zintak

AND-015

- **Proiektua**: Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Ansa, Ainhoa
- **Data**: 2010-03-26
- **Iraupena**: 87 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Etxeberria, Eider

Pasarteak

1. Trabukoren abestia

- **Erref**: AND-015/001
- **Iraupena**: 0:00:23. **Hasi**: 00:00:00. **Bukatu**: 00:00:23

- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bertsoak

Laburpena:
Trabukori buruzko kanta abesten du.

2. 15 urterekin fabrikan hasi lanean

- **Erref**: AND-015/005
- **Iraupena**: 0:01:50. **Hasi**: 00:04:50. **Bukatu**: 00:06:40
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak
- Lanbideak » Etxeginak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Herriaren nortasuna

Laburpena:
15 urtera arte hainbat lekutan ibili zen lanean. 15 urterekin, ordea, adreilu-fabrikan sartu zen, eta 10 urte eman zituen han; izan ere, beraiek bizi ziren etxea fabrikarena zen, eta han bizitzen jarraitu nahi bazuten, etxeko norbaitek fabrikan egin behar zuen lan. Jendeak uste izan du nafarra dela Luxio, eta susmoa du horregatik jende batzuek baztertu egin izan dutena.

3. Bandan ikasitakoak eta entzundakoak

- **Erref**: AND-015/008
- **Iraupena**: 0:01:40. **Hasi**: 00:08:11. **Bukatu**: 00:09:51
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Musika
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Herriaren nortasuna

Laburpena:
15 urterekin hasi zen bandan abesten eta hainbat instrumentu jotzen ikasi zuten. Bandan ezinikusiak zeuden eta kide batek egin zion komentario gaiztoa gogoan du.

4. Andoainen musika ez da falta izan

- **Erref**: AND-015/011
- **Iraupena**: 0:03:01. **Hasi**: 00:13:48. **Bukatu**: 00:16:49
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak
- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak
- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:
<p>Lehen Andoainen musika-bandak orain baino gehiago jotzen zuen. Prozesioan zer ibilbide egiten zuten aipatzen du. `Alkate soinua´

piezaren hasiera abesten du. Kontzertuak noiz izaten ziren aipatzen du. Andoainen festa asko egin izan dira beti.</p>

5. Bandaren pisua Andoainen

- **Erref**: AND-015/013
- **Iraupena**: 0:02:03. **Hasi**: 00:19:35. **Bukatu**: 00:21:38
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Udala
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:
Lehen igandetarako gordetzen zen arropa onena; astean zehar arropa merkeagoa edo zakarragoa erabiltzen zuten. Banda udaletxearena zen, eta bandan jotzeagatik soldata jasotzen zuten. Igandero dantzaldietan jotzen zuen bandak, baina 1968tik aurrera jendea leku itxietara joaten hasi zen dantzatzera.

6. Atrila ez zenean, laguntzaileak behar

- **Erref**: AND-015/015
- **Iraupena**: 0:00:56. **Hasi**: 00:23:49. **Bukatu**: 00:24:45
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako lanak
- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:
Bandak zutik edo aulkian eserita jotzen zuen. Atrilik ez zegoenean, mutil koskorrek eusten zizkieten partiturak diru pixka baten truk.

7. Bandan hasi zenetik bertan jarraitu izan du

- **Erref**: AND-015/016
- **Iraupena**: 0:00:42. **Hasi**: 00:24:45. **Bukatu**: 00:25:27
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:
1953-1954ean hasi zen Luxio bandan jotzen. Ordutik beti egon izan da bandan.

8. Lehengo musika motak eta neska-laguntzea

- **Erref**: AND-015/017
- **Iraupena**: 0:02:39. **Hasi**: 00:25:27. **Bukatu**: 00:28:06
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Aisia » Kultura » Musika
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea

Laburpena:
Bandan jotzen hasi zenean, zer musika mota jotzen zuten aipatzen du. Lehen binaka dantzatzen zuten, lotuta. Bekaturik eginez gero, apaizarengana joan behar izaten zuten konfesatzera. Neska-laguntzeari buruzko anekdota kontatzen du.

9. Abesteko zaletasun handia

- **Erref**: AND-015/018
- **Iraupena**: 0:03:20. **Hasi**: 00:28:06. **Bukatu**: 00:31:26
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:
Parrokiako koruan abesten ibili zen Luxio, eta Tolosako bandan ere abestu izan du. Behin bere burua abesten entzun zuen grabazio batean, eta ordutik ez zuen berriro kantatu berak bakarrik jendaurrean. Grabazioetatik ateratzen zituzten abestien partiturak. Ezkontza ugaritan jotzen zuen bandak.

10. Txurru-murruka

- **Erref**: AND-015/020
- **Iraupena**: 0:01:19. **Hasi**: 00:31:53. **Bukatu**: 00:33:12
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:
Umetan txurru-murruka ibiltzen ziren jolasean neskak eta mutilak, denak batera. Jolas hura nola izaten zen azaltzen du.

11. Zubietako apaizaren erreakzioaren indarra

- **Erref**: AND-015/022
- **Iraupena**: 0:01:19. **Hasi**: 00:33:21. **Bukatu**: 00:34:40
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:
Zubietan jazbanarekin izandako anekdota kontatzen du: Zubietako apaiza gizon gogorra zen eta jendeak beldurra zion. Dantza lotua jo ahal zuten ala ez

jakiteko, pixkanaka hasi ziren pieza lotuak soltekoekin txandatzen apaizaren erreakzioa ikusteko.

12. Solteko piezak lotuan dantzatzen

- **Erref**: AND-015/023
- **Iraupena**: 0:01:08. **Hasi**: 00:34:40. **Bukatu**: 00:35:48
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:
Ataunen kalejiran jotzen zuen jazbanak. Han debekatuta zegoenez dantza lotua jotzea, azkenean jendeak solteko piezak binaka lotuta dantzatzen zituen.

13. Areson dantza lotua jo zutenekoa

- **Erref**: AND-015/024
- **Iraupena**: 0:01:45. **Hasi**: 00:35:48. **Bukatu**: 00:37:33
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:
Leitzan egiten zena Areson egin ohi zuten; eta horregatik jo zuen jazbanak dantza lotua Areson.

14. Norbere kasa ikasi zuten dantzan eta igerian

- **Erref**: AND-015/025
- **Iraupena**: 0:02:22. **Hasi**: 00:37:33. **Bukatu**: 00:39:55
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Bainuak, errekak eta uretako jolasak
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:
Luxiori beti gustatu izan zaio dantza egitea. Bere kabuz ikasi izan du. Igerian ere norbere kasa ikasi izan dute, Leitzaran ibaian, hala nola. Neskak eta mutilak aparte ibiltzen ziren. Elizan emakumeak atzean eta gizonak aurrean esertzen ziren. Oso gaizki ikusia zegoen emakumeek zigarroa erretzea edo tabernatan sartzea.

15. Auzolan elkartearen lorpenak

- **Erref**: AND-015/026
- **Iraupena**: 0:04:12. **Hasi**: 00:39:55. **Bukatu**: 00:44:07

- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Aisia » Taberna giroa » Elkarte gastronomikoak

Laburpena:
Auzolan elkarteari buruz hitz egiten du: 1975 inguruan sortu zuten. Leitzarango autobiaren auzia izan zen orduan eta autobiaren planoetako ibilbidea aldatzea lortu zuten.

16. Trenak herriak lotzen ditu

- **Erref**: AND-015/027
- **Iraupena**: 0:02:45. **Hasi**: 00:44:07. **Bukatu**: 00:46:52
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Trenak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Inguruko herriak eta auzoak

Laburpena:
Andoain eta Leitzaren artean lotura egon izan da trenari esker. Trenak hainbat herriren arteko harremanak finkatu ditu. Plazaolako trenaz oroitzen da Luxio. Ilunpetan joan izan da Luxio oinez trenbidearen gainetik.

17. Mendizaletasuna gaztetatik

- **Erref**: AND-015/029
- **Iraupena**: 0:01:30. **Hasi**: 00:47:21. **Bukatu**: 00:48:51
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Mendizaletasuna

Laburpena:
Mendizalea izan da beti Luxio. Gaztetan noizean behin joaten ziren mendira kuadrillan; gerora, gero eta sarriago eta urrutiago hasi zen joaten mendira.

18. Euskalduna Mendigoizale Taldea

- **Erref**: AND-015/032
- **Iraupena**: 0:01:51. **Hasi**: 00:51:05. **Bukatu**: 00:52:56
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Elkarte gastronomikoak
- Aisia » Mendia eta hondartza » Mendizaletasuna

Laburpena:
Euskalduna Mendigoizale Taldean lehendakari egon izan da hainbat aldiz. Taldea duela 70 urte sortu zen. 1953an Andoainen antolatu zen lehenengo ibilaldi neurtuan irten zen Luxio, baina 1962 inguruan hasi zen segidan parte hartzen horrelako ekintzetan. Orain lehen baino maizago izaten dira ekintzak.

19. Mendira joateko arropa eta ezinbesteko baliabideak

- **Erref**: AND-015/034
- **Iraupena**: 0:02:14. **Hasi**: 00:54:33. **Bukatu**: 00:56:47
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Aisia » Mendia eta hondartza » Mendizaletasuna

Laburpena:
Lehen mendigoizaleek kaikua eta milarraiazko galtzak erabiltzen zituzten. Abarkak gustura eraman izan ditu Luxiok; iparrorratza eta planoak beti eramaten ditu mendira.

20. Mendiko buzoiak

- **Erref**: AND-015/035
- **Iraupena**: 0:01:24. **Hasi**: 00:56:47. **Bukatu**: 00:58:11
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Mendizaletasuna

Laburpena:
Mendian buzoiak jarri izan dituzte mendizale elkarteek, ikastolek...

21. Andoainen futbolera jokatzen

- **Erref**: AND-015/037
- **Iraupena**: 0:02:18. **Hasi**: 00:59:35. **Bukatu**: 01:01:53
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak
- Herria, azpiegitura » Garraioak » Autoak
- Aisia » Kirola » Pilota
- Aisia » Kirola » Futbola
- Aisia » Kirola » Uretako kirolak

Laburpena:
Andoainen futbolean aritzen ziren. Andoaingo auzoen artean egiten ziren txapelketak. Futboleko entrenamenduak bazkalostean errepidean egiten zituzten, lanera sartu baino lehenago. Garai hartan oso kotxe gutxi igarotzen ziren Andoaindik.

22. Auto asko ibiliko zirela aurreikusi zuen gizona

- **Erref**: AND-015/038
- **Iraupena**: 0:03:07. **Hasi**: 01:01:53. **Bukatu**: 01:05:00
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Bideak

- Herria, azpiegitura » Garraioak
- Herria, azpiegitura » Garraioak » Autoak

Laburpena:
Kotxe gutxi zegoen garaian, gizon batek aurreikusi zuen etorkizunean auto ugari ibiliko zirela errepideetan. Lehen gurdiak eta lerak erabiltzen ziren. Lehen gurdibideak ziren nagusi, baina gaur egun asko hobetu dira bide haiek. Lehen oinez edo astoarekin ibiltzen ziren.

23. Andoain inguruko mendi-ibilbideak

- **Erref**: AND-015/045
- **Iraupena**: 0:05:02. **Hasi**: 01:17:14. **Bukatu**: 01:22:16
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Mendizaletasuna

Laburpena:
Andoain inguruko mendi-ibilbide batzuk aipatzen ditu.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-11-14

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com